

ΕΡΕΥΝΑ

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

**«Γιατί ψηφίζω
Χρυσή Αυγή»**

Η απήχηση της νεοναζιστικής
οργάνωσης στη νεολαία δεν
οφείλεται αποκλειστικά στην
οικονομική κρίση

• ΣΕΛ. 16-17

ΕΡΕΥΝΑ ΤΟΥ ΠΑΝΤΕΙΟΥ ΑΝΑΔΕΙΚΝΥΕΙ ΤΗΝ ΑΠΗΧΗΣΗ ΤΗΣ ΧΡΥΣΗΣ ΑΥΓΗΣ ΣΕ ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΡΙΠΤΕΙ

«Αμα ο “άηλος” κόβει κεφάλια,

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΙΟΥΣΗ**

Ταυτίζονται με την ιδεολογία της Χρυσής Αυγής οι νεαροί ψηφοφόροι της το 2012, ξεπερνώντας όλα τα άλλα κόμματα ως προς την ταύτιση ψηφοφόρων και κόμματος. Αποδέχονται πλήρως τον αυτοπροσδιορισμό της Χ.Α. ως «εθνικιστικού κόμματος», απορρίπτοντας ως «απεχθείς» τους χαρακτηρισμούς «φασίστες» ή «νεοναζί», ακόμη κι όταν αναγνωρίζουν ότι υπάρχουν ιδεολογικοπολιτικές συνάψεις της Χ.Α. με το φασισμό.

Γι' αυτούς η Χ.Α. είναι ένα πατριωτικό-εθνικιστικό κόμμα, που «βάζει τους Έλληνες πάνω απ' όλους και όλα». Η σχεδόν απόλυτη ταύτιση με την εθνικιστική ιδεολογία του κόμματος εκφράζεται μέσα από την υπερηφάνεια που αισθάνονται ως Έλληνες, υπερηφάνεια που απορρέει από την υπεροχή των Ελλήνων έναντι όλων των άλλων λαών σε ιστορικό και πολιτισμικό επίπεδο. Όπως λέει χαρακτηριστικά μια ψηφοφόρος 24 ετών: «Όταν εμείς είχαμε πολιτισμό, οι άλλοι ήταν πάνω στα δέντρα», φράση που επαναλαμβάνεται συχνά σε διάφορα «θεωρητικά» κείμενα της Χ.Α.

Τα παραπάνω στοιχεία για την ιδεολογικοπολιτική συγκρότηση της Χρυσής Αυγής και τη σχέση της με τη νεολαία αποτελούν μέρος της έρευνας που διενήργησε το Τμήμα Κοινωνιολογίας στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος MYPLACE (Μνήμη, Νεολαία, Πολιτική και Κοινωνική συμμετοχή των νέων) σε 14 ευρωπαϊκές χώρες (Ηνωμένο Βασίλειο, Γερμανία, Πορτογαλία, Ισπανία, Ελλάδα, Γεωργία, Φινλανδία, Δανία, Ρωσία, Εσθονία, Σλοβακία, Κροατία, Λετονία, Ουγγαρία). Η ποσοτική έρευνα πραγματοποιήθηκε το 2013 και περιελάμβανε 1.200 ερωτηματολόγια σε νέους ηλικίας 16-25 ετών στην περιοχή της Αττικής.

«Όπως προκύπτει από τα δεδομένα της έρευνας, το ευρέως διαδεδομένο επιχείρημα ότι οι νέοι (και όχι μόνο) στρέφονται στη Χ.Α. εξαιτίας της οικονομικής εξαθλίωσης είναι πολύ συζητήσιμο», μας λέει η Αλεξάνδρα Κορωναίου, επισημονική υπεύθυνη της έρευνας. «Η έρευνα φέρνει στην επιφάνεια μια σειρά από άλλες παραμέτρους που αποτυπώνουν την απήχηση της Χ.Α. σε ένα τμήμα της νεολαίας (η Χ.Α. αναδείχθηκε στις τελευταίες εκλογές δεύτερη δύναμη στην ηλικιακή ομάδα 18-34) και αναδεικνύει τις ισχυρές ιδεολογικοπολιτικές ταυτίσεις των νέων ψηφοφόρων του κόμματος με την ιδεολογία που αυτό προσβέυει. Η ιδεολογική τοποθέτησή τους είναι σε ευθεία συνάρτηση με τη στερεοτυπική αντίληψη για την ένδοξη ιστορία του αρχαιοελληνικού πολιτισμού και την (υποτιθέμενη) αδιάρρηκτη ιστορική συνέχεια και υπεροχή του στο πέρασμα των αιώνων. Αυτός ο “πολιτισμικός” ρατσισμός συμπληρώνεται από το “βιολογικό” ρατσισμό, όταν η έρευνα εστιάζει στο ζήτημα των στάσεων και των αντιλήψεων απέναντι στους ξένους.

«Για παράδειγμα, μόνο μια μικρή μειοψηφία των νέων αυτών αποδέχονται ότι οι δεύτερες και τρίτες γενιές μετανάστες θα μπορούσαν να θεωρηθούν Έλληνες πολίτες. Η πλειονότητα εμμένει στην πολιτισμική και βιολογική ανωτερότητα των Ελλήνων και στην αντίστοιχη κατωτερότητα άλλων εθνότητων. Ωστόσο, αυτή η υπερηφάνεια συνοδεύ-

εται από αισθήματα εθνικής ταπείνωσης, μνησικακίας και αυτοοικτιρισμού μπροστά στην παρακμή την οποία βιώνει η χώρα».

Αξίζει να σημειωθεί πως τα αισθήματα αυτά συνοδεύονται από περιφρόνηση και απόρριψη προς το δημοκρατικό πολίτευμα, τις διαδικασίες και τους θεσμούς του, από μίσος και οργή προς το πολιτικό προσωπικό του κοινοβουλευτισμού, καθώς και από μία σαφή προτίμηση για αυταρχικά και απολυταρχικά συστήματα. Ένα πολύ ενδιαφέρον εύρημα (και ερώτημα που αξίζει να διερευνηθεί ακόμη περισσότερο) είναι γιατί αυτοί οι νέοι δεν στρέφονται στα κόμματα της Αριστεράς, τα οποία ορισμένοι χαρακτηρίζουν «αντισυστημικά». Η απάντηση για κάποιους συμπυκνώνεται στην απόρριψη των θέσεων των αριστερών κομμάτων και, κυρίως, του ΣΥΡΙΖΑ, όσον αφορά το μεταναστευτικό ζήτημα. Η μεγάλη πλειοψηφία ωστόσο υποστηρίζει ότι το μόνο πραγματικά «αντισυστημικό» κόμμα είναι η Χ.Α., χαρακτηρίζοντας τα υπόλοιπα κόμματα, και ιδιαίτερα εκείνα της Αριστεράς, «υποκριτικά». Λέει χαρακτηριστικά μια νεαρή ψηφοφόρος της Χ.Α.: «Οι πολιτικοί ενδιαφέρονται μόνο για τη δική τους ευημερία, το δικό τους πλούτο, αυτοί είναι υπεύθυνοι για ό,τι περνάμε, γιατί το μόνο που τους ενδιαφέρει είναι οι ψήφοι και το χρήμα» (Δόμνα, 22 ετών).

«Φαίνεται τελικά», προσθέτει η κ. Κορωναίου, «ότι η συστηματική διείσδυση και προπαγάνδα της Χ.Α. στα σχολεία και άλλους χώρους δραστηριοτήτων των νέων στον ελεύθερο χρόνο τους (γυμναστήρια, ποδόσφαιρο, κατασκηνώσεις, μουσικές μπάντες κ.λπ.) αποδίδουν καρπούς. Η νεολαία είναι μια τεράστια δύναμη, στην “κατάκτηση” της οποίας έδιναν ιδιαίτερη σημασία όλα τα φασιστικά και ναζιστικά κινήματα και κόμματα.

«Όπως αναφέρεται χαρακτηριστικά στην ιστοσελίδα της Χ.Α. στις 27.11.2012: “Μια μάχη γενεών είναι βέβαιη στις επόμενες εκλογές, με τη συντριπτική πλειοψηφία των νέων της πατρίδας να τάσσεται στο πλευρό της Χ.Α.”, ενώ στις 24.11.2012 στην ιστοσελίδα της η Χ.Α. δήλωνε: “Σας έχουμε πάρει τη νεολαία, οριστικά και αμετάκλητα”. Το φαινόμενο της ιδεολογικοπολιτι-

κής επιρροής της Χ.Α. στη νεολαία είναι πολύ σοβαρό, αφορά την κοινωνική συνοχή της χώρας στο μέλλον και αναδεικνύει την άμεση ανάγκη για πολιτικές καταπολέμησης του ρατσισμού και του φασισμού στους κόλπους της νεολαίας. Γιατί, όπως έλεγε και ο Φρανσουά Μιτεράν: “Αν οι νέοι δεν έχουν πάντα δίκιο, η κοινωνία που τους αγνοεί και στρέφεται εναντίον τους έχει πάντα άδικο”.

Τα στοιχεία της έρευνας

Στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος MYPLACE (Μνήμη, Νεολαία, Πολιτική και Κοινωνική συμμετοχή των νέων) πραγματοποιήθηκε τετραετής (2011-2014) πολυμεθοδολογική κοινωνιολογική έρευνα σε 14 ευρωπαϊκές χώρες (Ηνωμένο Βασίλειο, Γερμανία, Πορτογαλία, Ισπανία, Ελλάδα, Γεωργία, Φινλανδία, Δανία, Ρωσία, Εσθονία, Σλοβακία, Κροατία, Λετονία, Ουγγαρία).

Για την Ελλάδα επιστημονική υπεύθυνη της έρευνας ήταν η Αλεξάνδρα Κορωναίου, καθηγήτρια Κοινωνιολογίας στο Πάντειο Πανεπιστήμιο και βασικοί ερευνητές οι κοινωνικοί επιστήμονες Ευάγγελος Λαγός, Αλέξανδρος Σακελλαρίου, Ειρήνη Χιωτάκη-Πούλου, Στέλιος Κυμιωνής και Άρης Δελιβέρης. Η ποσοτική έρευνα πραγματοποιήθηκε το 2013 και περιελάμβανε 1.200 ερωτηματολόγια σε νέους ηλικίας 16-25 ετών στην περιοχή της Αττικής. Η ποιοτική προσέγγιση περιελάμβανε 60 ημιδομημένες συνεντεύξεις, συζητήσεις με ομάδες εστίασης, 15 διαγενεακές συνεντεύξεις σχετικά με την κατασκευή και τη μετάδοση της ιστορικής μνήμης, καθώς και τρεις εθνογραφικές μελέτες για το κίνημα των αγανακτισμένων, την ιδεολογικοπολιτική συγκρότηση της Χρυσής Αυγής και τη σχέση της με τη νεολαία, και τον κοινωνικό ακτιβισμό μιας ομάδας θρησκευόμενων νέων στην περιοχή της κρίσης. Τα συμπεράσματα της συνολικής έρευνας πρόκειται να δημοσιευθούν σε συλλογικό τόμο.

Από την έρευνα αυτή παρουσιάζεται ένα μικρό μέρος που αφορά την ιδεολογικοπολιτική «συγγένεια» των νεαρών ψηφοφόρων της Χ.Α. με το νεοναζιστικό μόρφωμα, σε μια περίοδο κορύφωσης της μεγάλης οικονομικής, κοινωνικής και πολιτικής κρίσης που βιώνει η χώρα.

«Μάηλον εθνικιστές»

Χαρίλαος, 22 ετών

«Δεν ξέρω αν είναι νεοναζιστικό κόμμα. Ξέρω ότι κάποιοι στελέχη της έχουν τέτοιες απόψεις, αυτό όμως δεν νομίζω ότι είναι πρόβλημα. [...] Δεν νομίζω ότι μπορώ να της δώσω ένα όνομα, γιατί δεν μιλάμε για κάτι ενιαίο. Ας πούμε κάποιοι είναι νεοναζί, κάποιοι είναι εθνικιστές, κάποιοι εθνικοσοσιαλιστές, άλλοι απλά ακροδεξιοί. Εθνικιστικό κόμμα θα έλεγα περισσότερο, αν και δεν νομίζω ότι είναι αυτό που την περιγράφει».

«Είναι απολίτιστοι»

Μάριος, 25

«Αμα ο άλλος, ο Σομαλός, για καλημέρα κόβει κεφάλια στη χώρα του, γιατί είναι απολίτιστος, γιατί μιλάμε για μετανάστες που δεν έχουν πολιτισμό. Καμερούν, Αγκόλα. Τι είναι αυτοί; Ο καλύτερος από αυτούς θα έχει σκοτώσει τη μάνα του. Δεν μπορείς με αυτόν να κάνεις κουβέντα. Απλά δεν μπορείς, γιατί αυτός θα σου τραβήξει μια κατζάρα και θα σε στείλει. Ε, την τραβάς πρώτος».

«Μας πάει μπροστά»

Νίκανδρος, 21

«Είναι το μόνο κόμμα που ακούω τη λέξη Έλληνας μέσα, το μόνο κόμμα που ακούω να πάει μπροστά η Ελλάδα, το μόνο κόμμα που ακούω ότι θα αντιμετωπίσει το πρόβλημα των λαθρομεταναστών. [...] Η Χ.Α. υποστηρίζει τον εθνικισμό, ο εθνικισμός για κάθε χώρα σημαίνει ότι θα κοιτάξω να πάω τη χώρα μου μπροστά, να την κάνω αρχηγό όλου του κόσμου και όλους τους υπόλοιπους ας κόψουν το λαιμό τους».

«Ελληνας, όχι Χρυσουγίτης»

Νικόδημος, 25 ετών

«Γιατί δεν θεωρώ ότι ένας Έλληνας πρέπει να ψηφίζει. Ένας Έλληνας πατριώτης δεν ψηφίζει, δεν έχει κόμμα. Κι αυτό είναι και το παρεξηγημένο στην Ελλάδα. Οποιος πει ότι είναι Έλληνας, είναι φασίστας. Δηλαδή αν φορέσεις μια μπλουζα με την ελληνική σημαία θα σε πουν φασίστα ή χρυσουγίτη. Εγώ δεν χαρακτηρίζομαι, δεν είμαι χρυσουγίτης, είμαι Έλληνας».

«Κωλοφάρα είμαστε»

Μάριος, 25

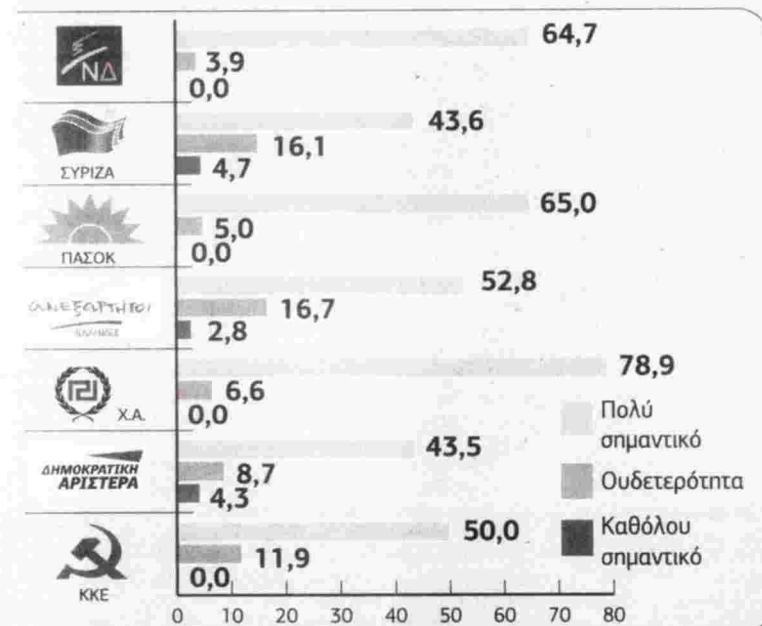
«Εκεί που είμαστε ανώτεροι οι Έλληνες, που θα μπορούσαμε να είμαστε ανώτεροι οι Έλληνες είναι πολιτιστικά. Θα μπορούσαμε να είμαστε μια τόσο δα χώρα και να είμαστε το κέντρο της γης. Πραγματικά το πιστεύω. Γιατί να είναι πλανητάρχης ο Ομπάμα και να μην είναι ένας δικός μας; Από δω ξεκίνησε, ρε πούστη, δηλαδή. Θα μπορούσαμε να ήμασταν το λίκνο, δεν είμαστε, γιατί είμαστε νεοέλληνες, το νεοέλληνας για μένα είναι η μεγαλύτερη βρισιά που μπορείς να πεις σε κάποιον. Και το λέω, είμαστε νεοέλληνες, ρε γαμώ το Κωλόφαρα είμαστε».

ΤΟ ΜΥΘΟ ΟΤΙ Η ΣΤΡΟΦΗ ΠΡΟΣ ΤΗ ΝΕΟΝΑΖΙΣΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΟΦΕΙΛΕΤΑΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

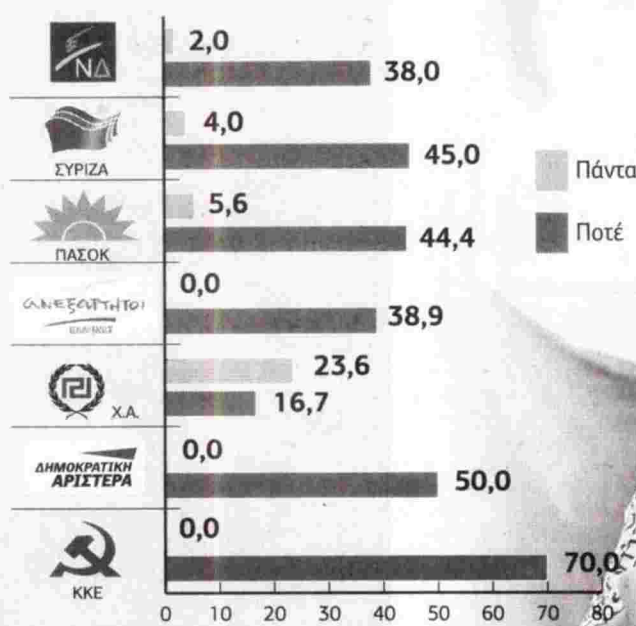
τραβιάς πρώτος τη χατζάρα»

Ψηφοφόροι ηλικίας 18-25 ετών που ψήφισαν στις εκλογές του 2012

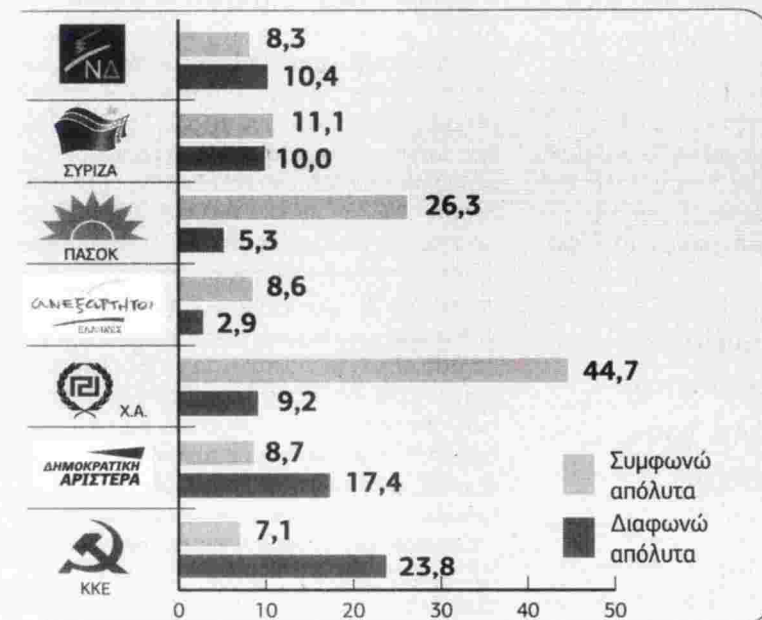
► Σημαντικά στοιχεία για να είναι κάποιος Έλληνας πολίτης: Το να έχει τουλάχιστον ένα γονιό ελληνικής καταγωγής

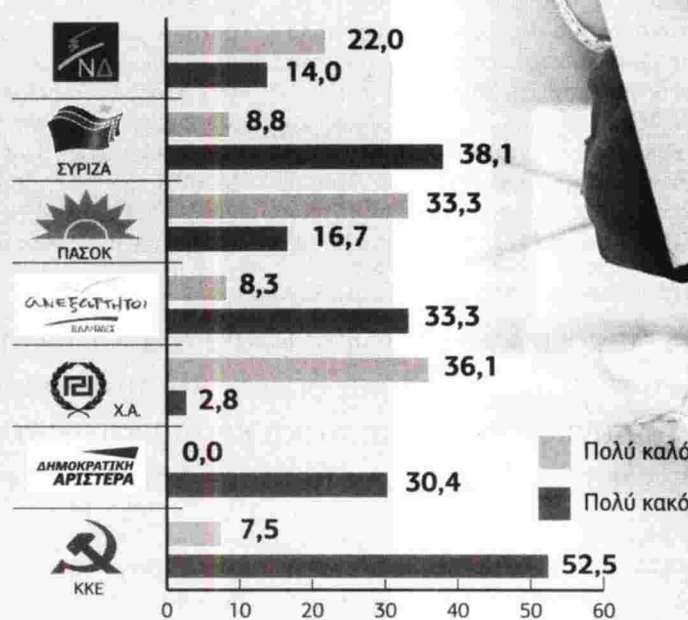
► Η βία δικαιολογείται για την προστασία της εθνικής/φυλετικής ομάδας

► Οι Αλβανοί δεν θα ενσωματωθούν ποτέ στην ελληνική κοινωνία

► Μορφές διακυβέρνησης: Ένας ισχυρός αρχηγός που δεν περιορίζεται από το Κοινοβούλιο

ΠΗΓΗ: ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ, ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

«Όλα από εμάς»

Δόμνα, 25

«Σε σχέση με τους άλλους λαούς είμαστε πολύ πιο ανώτεροι. Γιατί εμείς γεννήσαμε τη δημοκρατία, βέβαια έχει καταλυθεί τώρα από όλους, αλλά τι να σου φέρω παράδειγμα... την αστρονομία πώς το λένε, δεν ξέρω, όλα από τις επιστήμες, όλα αυτά, όλα, όλα από εμάς. [...] Όλα από εδώ ξεκίνησαν, ακόμα και κάποια ονόματα αρχαίων και αυτά τα έχουν πάρει και αυτά δηλαδή και τα χρησιμοποιούν. Όλα από μας είναι.»

«Είμαι ρατσίστρια»

Βούλα, 25

«Ναι, το λέω, είμαι ρατσίστρια. Ξεκάθαρα πράγματα. Ούτε μαλακίες ούτε τίποτα, συγγνώμη κιόλας. [...] Ναι, μ' έχουν αναγκάσει να γίνω γιατί δεν γίνεται να ντρέπομαι και να φοβάμαι να κυκλοφορήσω στη χώρα που γεννήθηκα και στις περιοχές που μεγάλωσα. [...] Ή να φοβάμαι να μπω σ' ένα μεταφορικό μέσο, που στο κάτω κάτω έχουν πληρώσει πολύ προηγούμενες γενιές για να μπορούμε να κυκλοφορούμε εμείς άνετα... Γιατί δεν τους βάζουνε σ' ένα πλοίο να το βουλιάξουνε κάπου στο Αιγαίο;»

«Σαν να μπήκα εγώ στη Βουλή»

Μάριος, 25

«Δεν είναι κόμμα (η Χ.Α.). Και δεν είναι κόμμα με την έννοια του κόμματος, έτσι όπως έχει ξεφτιλιστεί στις μέρες μας. Απλά η διαφορά της είναι ότι δεν αποτελείται από πολιτικούς. Τώρα πια πολιτικός έχει γίνει επάγγελμα, δηλαδή δεν ξέρω αν το σπουδάζουν κάπου, μεγαλώνεις για να γίνεις πολιτικός και μαθαίνεις να λες ψέματα. Είναι άνθρωποι

εδώ, τρία στενά πιο κάτω, που τα έχουν φάει στη μάπα, δεν ήρθαν από την Αμερική για να μας το παίξουν ότι ξέρουν την Ελλάδα. Δεν έχουν έρθει από τη Γαλλία. Είναι άνθρωποι από την Κυψέλη, από τον Αγ. Παντελεήμονα που τα έχουν φάει στη μάπα. Άνθρωποι που πριν μπου στην Βουλή πιθανότατα να ήταν ένα και δυο χρόνια άνεργοι, να μην είχαν να φάνε. Αυτή είναι η διαφορά, είναι σαν να μπήκα εγώ κι εσύ στη Βουλή.»